

Anna Šochová

O královně a smlouvě s peklem

Bylo jednou jedno malé království, kde o vládu soupeřila mocná knížata. Král byl slabý a jeho synové ještě neměli dost síly a zkušeností, aby si podrobili vzpurné šlechtice. Boje a války trvaly deset roků, než se pěti princům podařilo zemi sjednotit. Jenže potom vypukly spory mezi nimi. Jejich otec zemřel dřív, než určil následníka, a bratři mezi sebou začali válčit. Spolčovali se se zrádnými knížaty, používali lsti a zradu. Jeden po druhém se prohlašovali králem, jeden po druhém umírali mečem nebo jedem, ubohá matka královna bez přestání oplakávala jednoho syna po druhém. Marně synům domlouvala, marně je prosila, aby se smířili.

Jednoho dne zůstala královna sama s nejmladším dítětem, princeznou Ludmilou. Bylo jí teprve dvanáct let, ale dušičku měla mnohem starší, poničenou neustálým strachem z hádek bratrů a z toho, jak jeden za druhým zbytečně odcházeli. Oplakávala je a trpěla vedle své matky, protože je měla také všechny ráda.

Na pohřbu posledního prince vyzvali šlechtici královnu, aby se sama ujala vlády a až pomine smutek, vybrala z nich jednoho za svého manžela a nového krále. Nebo ať určí regenta, který by pvládl do doby, než princezna Ludmila povyroste a šlechtici jí sami vyberou vhodného ženicha a sobě krále. Královna přikývla, ale ve své komnatě později dcerku objala a rozplakala se.

„Co mám dělat? Jsi ještě dítě, přesto již běží o tvůj život, Ludmilo. Když se provdám, možná budu mít další dítě, které by tě odstrčilo někam stranou. Nečekalo by tě nic dobrého. Chránit bych tě nemohla, o všem by rozhodoval nový král. Nevěřím nikomu z těch pánů, když pomáhali podněcovat bratrovražedné boje mých synů. Budu-li však souhlasit, aby vládl regent, rozdělí nás a mne pošlou někam do ústraní, abych ti nemohla s ničím poradit. Co z tebe bude? Co ti napovídají, koho ti přisoudí za ženicha?!“

Nařídila Ludmile, aby se vroucně pomodlila k Bohu a prosila o radu. Princezna poslechla, ale i když klečela při modlitbách dlouho do noci, rada nepřicházela. Usnula únavou, za svítání se probudila chladem a hladová. Vydala se ke kuchyni, kradla se potichu chodbami, aby ji nikdo nechytíl. Princezny se nemají po nocích toulat.

Zaslechla nějaký smích a hovor. Za dveřmi jedné komnaty si povídali dva ministři o tom, jak jim spadla vláda nad celou zemí do klína. Smáli se tomu, že královna nic nezmůže a ona, princezna Ludmila, se bude muset chovat tak, jak jí poručí.

„Ani samotný vládce pekla s tím nic nenadělá!“

Ludmila se tiše vrátila, na jídlo už neměla pomyšlení. Maminka se nemýlila, všechno je právě tak! Potom si vzpomněla na ta vzpurná slova ministra. To by bylo divné, kdyby peklo nepřemohlo pyšného šlechtice! Ale jak se volá čert? Ludmila přemýšlela, co o čertech slyšela. Vládnou ohni, tak by snad uslyšeli, kdyby zavolala do krbu nebo do komína?

Vytratila se na chodbu podruhé, tentokrát do komnaty, která patřila kdysi tatínkovi. Tam byl veliký krb, i když v něm oheň už dávno nehořel. Sedla si na bobek a zavolala do něj potichu:

„Čerte!“

Nic.

Možná by měl hořet oheň, ale neměla, jak ho rozdělát. Zkusila tedy zavolat hlasitěji. Podruhé, potřetí. Najednou to za jejími zády bouchlo a když se otočila, stál tam pán v loveckém oděvu.

„Nejsi na volání čerta příliš malá, princezničko?“

Nebála se ho. Vypadal mnohem přívětivěji, než všichni ti pánové, kteří se spolu s jejími bratry přetahovali o moc. Vstala a poděkovala mu, že přišel. Vybídla ho, aby se posadil na sedátko pod okno a všechno mu pověděla.

„Když se ministři ani pekla nebojí, kdo moje království zachrání?“

„Vím o všem, co se tu děje a mohu ti pomoci, princezno. Cenu znáš.“

„Neznám,“ podivila se Ludmila. Čert se usmál a vysvětlil, že cenou je přece její duše. Uzavřou spolu smlouvu, kterou Ludmila musí podepsat vlastní krví, aby platila.

„Nebojíš se toho?“

Ludmila se zamyslela. Ať tak či onak, nic dobrého ji nečeká. Pokud ale bude maminka spokojená a země se vzpamatuje ze všech válek, žádná cena není dost veliká.

„Jsem královská dcera, pane čerte. My přece musíme vládnout zemi tak, aby rozkvetla. Já to neumím a maminka je už slabá a všech se bojí. Když dokážeš, abych uměla vládnout, jak to všichni potřebujeme, potom to bude správné.“

„Mluvíš jako skutečný státník, princezno. Bude mi ctí být tvým rádcem,“ uklonil se čert a podal Ludmile úpis. „Budu se jmenovat pán z Cornu.“

„Pán z Cornu? To zní jako francouzsky z Roháčů. U nás se ale oslovují přátelé i jménem. Mohu ti, pane z Cornu, říkat... pan Karel z Cornu? To je hezké jméno.“

„Jak ráčíte, paní moje. Úpis jsem nechal sepsat na dvanáct let.“

„Dvanáct roků? To je pro klid v zemi dobrá doba. Učili mne, že alespoň deset roků míru je potřeba, aby si lidé přivykli klidu a věřili zákonům.“

Čert podal Ludmile brk a ta se píchla do dlaně. Podepsala úpis vlastní krví a byla náramně zvědavá, jak to pán z Cornu zařídí, aby se mohl stát jejím rádcem. Najednou byla ve své posteli a myslela si, že to všechno byl jenom sen, že se probudila uprostřed noci. Honem zavřela oči a litovala, že cosi takového není možné.

***

Druhý den si při umývání všimla Ludmila ranky na dlani a všechno si připamatovala. Nebyl to tedy sen? Honem běžela za maminkou královnou a řekla jí, že měla živý sen, že by regentem měl být pán z Cornu.

„Kdo to je?“

Ludmila pokrčila rameny.

„Když ho neznáme, potom jistě nebyl mezi zrádci ani válečníky. Já si myslím, že to stačí, abychom měly naději.“

Královna chvíli přemýšlela a potom si vzdychla:

„Kdyby to byl ďábel sám, jistě by měl víc slitování s naší zemí a s námi dvěma, než kterýkoliv ze šlechticů nebo ti naši dva ministři.“

Poslechla Ludmilinu radu a před shromážděnými šlechtici vyslovila svou vůli:

„Vyslechla jsem žádost předních mužů země a rozhodla se pro regentskou vládu. Regentem této země bude Karel, pán z Cornu.“

Nastalo hrobové ticho. Šlechtici se po sobě ohlíželi, nikdo nevěděl, o koho jde. Potom se strhnul křik, ale královna statečně stála u trůnu s Ludmilou po boku. Náhle zazněl hlas rohu a do síně vběhli zbrojnoši. Bez úcty a bez ohledů zatlačili všechny urozené pány ke zdem a vzali jim všechny meče a dýky. Za nimi přišel statný pán v loveckém oděvu. Ludmila ho hned poznala a usmála se na něj. Pán z Cornu přistoupil až ke stupni, na kterém Ludmila s matkou stála, a poklekl před královnou.

„Já jsem Karel, pán z Cornu, a přicházím splnit vaše rozkazy, veličenstva.“

Královna ho přivítala a rozhlédla se po zaražených šlechticích.

„Tito urození pánové se právě dopustili hrubé neúcty k našim osobám. Jistě jsi zaslechl jejich křik. Přeji si, abys umlčel jejich drzosti.“

„Slyšel jsem je, veličenstvo, vím, kolik se který provinil. Zkrátím je na jejich majetku podle viny. O čtvrtinu, o polovinu.“

„Jsi regentem, pane, tvé rozhodnutí potvrzuji.“

Mezi pány se ozvalo reptání, ale zbrojnoši šlechticům nedovolili žádný odpor. Pán z Cornu mlčky prošel kolem nich, u každého se zastavil a podíval mu do očí. Jeden po druhém zbledli, klopi oči a hlavu, mumlali, že se podrobují novému zákonu. Tak se ujal pán z Cornu vlády a mnoho statků v jediné chvíli vrátil pod správu královské rodiny. Potom snížil daně, potvrdil královským městům jejich výsady a práva, určil odpovědnost každého šlechtice za bezpečnost na cestách v jeho kraji. Kdo cesty

neuhlídá, bude tvrdě pokutován a pocestným nahradí škody. To bylo velmi důmyslné nařízení, neboť právě páni si vydržovali největší loupeživé tlupy. Do země se rychle vrátil pořádek a klid, regent nechal obnovit vysoké učení a podporoval rozvoj řemesel.

Ani Ludmila nezahálela. Dostala pět učitelů, aby dohnala, co všechno zameškala. Měla se stát královnou, která i sama ve vládě obstojí. Když jí bylo sedmnáct let, požádal regent, aby se ujala vlády a po korunovaci se stal jejím rádcem. Ludmila vládla moudře a spravedlivě, ale přesto se lidé v zemi necítili tak dobře, jak by chtěli. Co je dívka bez manžela, co je království bez krále s mečem v ruce?

Přijížděla poselstva s nabídkami od okolních králů a přijížděli poslové nebo samotní vznešení šlechtici z celé země, aby královničce doporučili toho či onoho mocného muže za manžela. I její rádce, pán z Cornu, Ludmilu přemlouval ke svatbě. Ta ale odmítala. Jen matce královně na její naléhání, že i svatba patří ke královským povinnostem, prozradila, jak to bylo se zázračným objevením pána z Cornu.

„Drahá maminko, podepsala jsem kdysi smlouvu s peklem, aby nám poslalo schopného regenta a zachránilo nás i celou zemi. Dnes hledám svého nástupce a nebylo by čestné, abych někomu slibovala věrný život, když vím, kolik mi zbývá času.“

Královna se vyděsila, ale věděla, že proti podpisu krví na pekelné smlouvě nic nezmůže. Rozplakala se a popřála své dceři štěstí. Rozhodla se odejít do kláštera a modlit za opravdový zázrak, který by její dceru mohl zachránit.

***

Uplynulo dalších pět roků. Pán z Cornu stále řidčeji přicházel na královský dvůr, královna jej potřebovala stále méně. Přesto za celý ten čas Ludmila nenašla nikoho, komu by důvěřovala, že odolá svodům moci a bohatství, že bude spravovat zemi podle jejích představ. Rozmlouvala často s učiteli, kteří přednášeli na zdejší univerzitě, hledala mezi mladými šlechtici, kteří nebyli spojeni s dávnými boji a zradami. Všichni věřili, že hledá co

nejlepšího manžela, a mladí muži všech stavů se snažili před stále krásnější královničkou obstát v co nejlepším světle.

Ludmila ustanovila, že se dvakrát do roka scházeli zemský sněm, kam se sjížděli všichni významní muži z krajů a měst. Zvala na sněmy i moudré profesory a další učence. Na sněmu mohli promlouvat jako rovný s rovným lidé všech stavů, měšťan i hrabě, učenec prostého původu i potulný rytíř.

Vzešlo z těch sněmů mnoho dobrého a královna díky nim získala pověst neobyčejně schopné panovnice, i když se věřilo, že jí bývalý regent jistě v mnohém radí. Jedenáctý rok po nastolení klidu a míru v zemi přišel na sněm zvláštní host. V prostém šatě obyčejné jeptišky předstoupila před nejlepší muže země bývalá královna matka. Uklonila se královně Ludmile a požádala ji o slovo.

„Odpusť mi, dcero moje, naše moudrá královno. Měla jsem živý sen, který mi prozradil, jak málo času ti zbývá. Jsem stále ještě srdcem královna této země, jsem stále milující matka a nemohu déle mlčet. My všichni chválíme tvou moudrost a schopnost, s jakou vedeš zemi k rozkvětu. Nikdo zde však netuší, že se každým okamžikem blížíme ke zkáze. Má dcera stále ještě hledá svého nástupce a přitom se blíží chvíle, kdy zaplatí neslýchaně vysokou cenu za blahobyt každého člověka v tomto státě. Prosím tě zde před všemi, dcero moje, přiznej nám, kolik času ti ještě zbývá do naplnění tvé smlouvy s ďáblem?“

V síni to zašumělo, všichni se vyděsili. Podívali se na krásnou královnu, jako kdyby ji viděli poprvé. Nemohli uvěřit, že by měla spolky s peklem. Královna pobledla, ale vstala. Poděkovala své matce za to, že se za ni celé roky modlila a přišla jí připomenout hrozící nebezpečí. Potom se obrátila k užaslým pánům:

„Vše, co tu bylo řečeno, je pravda. Nelituji svého rozhodnutí. Modlila jsem se tehdy celou noc o zázrak a potom jsem zaslechla zrádné pány, jak se těší, že ani samo peklo jejich plány nezvrátí. Proto jsem požádala ďábla o pomoc. Proto vím, že by nebylo správné se vdát, když musím najít člověka, schopného udržet vše, co v téhle zemi rozkvetlo. Nyní se ten úkol stává i vaším, ale jakože mám stále příslibenou pomoc pekelnou, nedovolím žádné pletichaření a skryté boje o moc. Zbývá pouhý rok do mého

odchodu. Věřím však, že co jsem já sama nedokázala za uplynulých jedenáct let, to váš sněm dokáže již za šest měsíců. Žádám vás, abyste do příštího sněmu našli toho, kdo může být novým králem. Když najdete takových mužů víc, uspořádáme zkoušky, ze kterých vzejde ten nejlepší.“

Pánové se začali dohadovat a přít. Jeden starý muž, rozvážný první radní z dalekého královského města, povstal a mávnutím ruky sněm utišil.

„Veličenstvo, ten úkol není nijak lehký. Snadněji bychom vybírali, kdyby se měl ten muž stát vaším manželem. Zůstala by nám záruka, že společnou vládou bude dílo posledních let pokračovat. Povězte, prosím, měla vaše smlouva nějakou podmínku? Někaký úkol, který peklo musí splnit nebo bude smlouva zrušena?“

Ludmila zavrtěla hlavou. Na nic takového se nepamatovala. Smlouvu sice přečetla, ale o podmínkách tam nebylo ani slovíčko.

„Nežádala jsem žádné podmínky, chtěla jsem pouze ukončit všechny zrady a umírání. Zabili mi tehdy posledního bratra.“

Starý muž pokýval hlavou a smutně tichým hlasem dodal, že to by žádný obchodník nepřipustil, a že královna byla tehdy dítě, které je snadné ošálit. Přesto smlouva zřejmě platí a bude nutné ji dodržet. Jeptiška zvedla ruce a opět utišila soucitný šum okolo:

„Měla jsem živý sen a ten přinesl naději. Pokud někdo dá peklu svou vlastní duši s tím, aby královna Ludmila zůstala živá mezi námi, smlouva s peklem bude zrušena.“

Starý radní potřásl hlavou.

„Hledejme tedy jak nového krále, tak i toho, kdo by dokázal královnu vykoupit. Nevím ale, který úkol je těžší.“

***

Večer zavolala mladá královna pána z Cornu do své komnaty. Všechno už věděl a připomněl Ludmile, že měla poslechnout jeho rad a mezi

nápadníky dávno vybrat krále, kterému by on dokázal tak radit a tak ho vychovat, aby dnes nikdo nic nevěděl.

„Já vím, žes mi vždy moudře radil, ale pamatuji si i to, že dokážeš lámat lidskou vůli a leckoho ošálit. Přicházíš z pekla a to nebývá jen tak laskavé. Doufala jsem, že se objeví někdo, kdo se obejde bez tvého vlivu.“

Čert zavrtěl hlavou.

„Říkají, že jsi moudrá, královno Ludmilo – a přece věříš v takový zázrak? Ještě rok se všichni budou bát, aby nedali najevo nic ze svých skutečných plánů – a potom se servou o to, co jsi vybudovala.“

„Není to jen moje zásluha, lidé měli čas na to, aby se sami začali snažit, když jim dílo nerozmetala žádná válka,“ namítla Ludmila.

„To je pravda, ale tím lákavěji vypadá tvoje země jako kořist pro dravce. Myslíš, že je to pouhá náhoda, že sem ještě nezamířil nikdo z okolních sousedů? Vždyť jsi pouze žena a všichni okolní králové zdatní válečníci! Ochrana pekla znamenala i to, abych jim obloudil mysl a zapomněli, jak dobré by bylo připojit bohatou zemi ke svým územím.“

Ludmila se rozplakala a skryla tvář do dlaní.

„Jak pošetilé bylo všechno moje snažení, jestliže zcela záviselo na pekelném spojenectví! Bylo možné udělat něco jinak? Kde jsem chybovala?“

Pán z Cornu pokrčil rameny.

„Jediný člověk nemůže obstát proti všem. Tys chtěla takřka nemožné, přála sis prospět každému, kdo si to zaslouží. Věř, býval to často tvrdý oříšek, ale peklo za ta léta získalo mnoho zlých duší a jeho plameny dobrou a vydatnou potravu. Peklo umí být vděčné a proto ti jeho vládce posílá dar. Od této chvíle se můžeš proměnit v malého ptáčka a sama hledat duši, která by dobrovolně sestoupila k nám do pekel. Stačí o samotě pomyslet, že potřebuješ zatřepat křídly. Jako ptáčkovi ti zůstane lidský hlas i rozum. Proto, až budeš zase mimo lidské pohledy, pomyslíš na to, že jsi královna Ludmila a lidská podoba se ti vrátí.“

„Kolikrát se smím takto proměnit?“

„Kolikrát budeš chtít. Jen jedno tě může ohrozit: kdykoliv tě v ptačí podobě zraní zlé slovo, skane ti slza a promění se v perlu. Chamtivec rychle pochopí, jak vzácný jsi ptáček a když tě vsadí do klece na celý den a noc, ztratíš hlas a pomoci se nedovoláš.“

„To se nemohu proměnit na člověka a tím klec rozbít?“

„Pokud budeš vystavena lidským pohledům, tak ne.“

Ludmila pekelníkovi poděkovala a rozloučila se s ním. Potom navštívila matku jeptišku, která se rozhodla jen přespat a hned ráno královské sídlo opustit. Objaly se a rozloučily. Sotva ráno vyjel kočár ke klášteru, umínila si Ludmila, že vyzkouší ptačí podobu a zavolala své komorné. Řekla jim, že bude celý den rozjímat o všem, co se na sněmu stalo a že nikdo nesmí vstoupit dovnitř a vyrušit ji. Potom se v podobě malého šedého ptáčka rozlétla po hradě a okolí. Prosté ženy v podhradí si u studny vyprávěly o té novině s upsanou královninou duší.

„Chudinka, takovou věc na sebe vzala! Vládnout mužským, to opravdu není jen tak! To jí v pekle bude i ta krása málo platná!“

„Ba, ani si té krásy nijak neužila. Žádné slavnosti a plesy, pořád jen samá slyšení a vláda. To já bych si života jinak užívala!“

„Máš pravdu. Pořád se něco učila a vládla, co z toho má? Stejně pořád poslouchala pána z Cornu. Určitě to byl samotný satanáš!“

Ludmila ptáček zamávala křidélky a letěla k nejbližšímu statku. Tam vyháněli dobytek na pastvu.

„Hospodáři, slyšel jste to? Po roce nastanou zlé časy!“

„Jaképak zlé časy, pastevče? Dokud krávy dobře paseš, všechno přežijeme.“

„Co když ale vypuknou znovu boje? Kdo bude hledět na to, aby se na polích hospodařilo a úroda neničila? Až nám královnu čerti odnesou, pánové sepobijou o moc.“

„Co to povídáš? O ničem takovém nevím. A je-li to pravda, potom ať ji čerti odnesou už teď!“

„Proč, hospodáři?“

„Nikdo se jí neprosil a když upsala svou duši, to je těžký hřích. To se všechno, co udělala, jenom ve zlé obrátí!“

***

Ani jinde Ludmila neslyšela vlídné slovo. Jako ptáček zalétla k oknu radnice v nejbližším městě. Konšelé právě rokovali o novinkách.

„Však nám bylo všem divné, že by malé děvče dokázalo rozumně vládnout, marně jsme se ptali, kdo je pán z Cornu a kde se vzal! Nebylo to samo sebou a teď co s tím? Hradby musíme opevnit, hlubší sklepy a studny vyhloubit, bohatá města každý dobývá a plení. Není čas na hledání hlupáka, co by vlastní duši dal za tu její.“

„Nikdo ať neříká, že když se upsala peklu, zůstala tak ctnostná a v duši nevinná, jak jsme mysleli! Kdoví, jaké čáry královna umí splétat, když byla žačkou samotného pekla!“

„My se ničím neprovinili, po nás ať nic nežádá, my se honem potřebujeme starat o svoje, ta nám to nadrobila!“

„Kdyby nám aspoň krále přivedla, ale na to jí rozum už nestačil.“

Ludmila ptáček nerozuměla hněvu lidí, jejich stýskání ani mnohému dalšímu, co slyšela. Všichni dostali strach a dávali jí za vinu hrozící zlé časy. Na to, co pro ně udělala, už zapomněli, nikdo nepochválil, co se podařilo. Nikdo také nevěřil, že by se našel člověk, který by smlouvu s peklem zvrátil a sám šel dobrovolně do pekla.

„Vždyť i nejtěžší zločince farář provází a prosí Pánaboha o odpuštění. Lidská spravedlnost odsoudí na popraviště, ale za ním už může být duše očištěná,“ mínili v hospodě.

Hodně slziček skanulo z ptačích oček, hodně se proměnilo na perly. Ludmila si musela dávat veliký pozor, aby se neprozradila a ulétla dřív, než

si lidé perliček všimli. Smutně se vrátila Ludmila domů. Přemýšlela o všem, co slyšela. K ránu si umínila, že již pro své poddané udělala dost a nebude hledat ani chválu ani výčitky. Nebude hledat nikoho, který by za ni vlastní duši poslal do pekla. Jestli jako dítě udělala chybu, sama ji zaplatí. Ale trocha té radosti z poletování v ptačí podobě jistě nikomu neublíží. Bude si létat svobodně a pro radost, poslední rok života užije, co jen zmůže. Jak se rozhodla, tak učinila. Vždy oznámila, že bude rozjímat a vylétla do kraje.

***

Během několika týdnů se Ludmila dozvěděla o své zemi a poddaných mnohem více, než ji naučil pán z Cornu. Nejen to. Přes své odhodlání užívat si poslední rok pouze pro svou radost Ludmila začala napravovat mnohá lidská trápení, která na svých cestách poznala. Pán z Cornu leccos znal a věděl, ale o mnohé se nezajímal. Ludmila poručila při farách zřizovat útulky pro opuštěné děti a osamělé starce a stařeny. Městské rady a rychtáře zavázala, aby dohlíželi na výchovu nejmenších učňů. Jako ptáček dobře viděla, jak se její příkazy plní a těm, kdo poslechli a ještě sami něco dobrého vymysleli, udělila Ludmila některé výsady.

Sama se nikdy nezamilovala, ale několika utrápeným mládencům a dívkám pomohla, aby spolu mohli být. Ať již tím, že mládenci dopomohla k dobré práci nebo děvčeti ke věnu. Někdy jako kouzelný ptáček promluvila a poradila, jindy děvčeti nanosila perly, které jí kanuly z očí, když lidem naslouchala.

Přesto jednou v zimě vylétla do mrazu a netušila, že zima její tělíčko vysílí. Letěla nad lesem a zahlédla nějakou potyčku. Jeden proti dvěma, ale zdálo se, že ošuntělý rytíř dva lapky přemůže. Zezadu se však blížil třetí, kterého napadený rytíř neviděl. Ludmila ptáček vykřikla varování rytíři nad hlavou, ale třetí lapka se po ní ohnal. Zapadla do hlubokého sněhu a nemohla ven. Cítila, jak prochládá a snad zahyne. Co teď? Má se proměnit v Ludmilu královnu? Najednou se sníh rozhrnul a někdo vzal ptáčka do dlaní.

„Díky tobě jsem nad lapky zvítězil a zahnal je na útěk! Neublížili ti, ptáčku šedáčku?“

Otřela se zobáčkem o jeho palec a když na ni rytíř dýchl, aby ji zahřál, a ofoukl zbytky sněhu z peří, spokojeně zapípala. Byl zarostlý jako medvěd, ale oči měl laskavé.

„Strčím si tě za košili, abys pookřál. Potom tě vypustím na svobodu, neboj,“ konejšil ji. Ludmila v bezpečí a teple usnula a probudily ji až hlasy mnoha lidí. Poznala, kde je: rytíř dorazil do hospody a poptával se na hrad Roháč. V hospodě se povídalo o všem možném a Ludmile zase skanulo několik slziček, protože ji ani dnes nikdo nešetřil. Blížil se zemský sněm a lidé se dohadovali, koho tam vyberou za příštího krále. Rytíř se o to nezajímal, najedl se a vypil svůj džbánec vína. Když Ludmila ptáček poznala, že jsou někde na cestě, zase zapípala, aby ji rytíř pustil na svobodu. Dostál svému slovu a vytáhl ptáčka ze záňadří.

„Leť si, maličký příteli, leť si, kam potřebuješ.“

Ludmila ptáček mu zakroužila nad hlavou a rytíř pod košilí nahmátl perly, jak se skutálely do záhybu nad opaskem. Jednu vytáhl a užasl.

„Co je tohle?!“

Šedivý ptáček rytíři odpověděl lidským hlasem:

„Za tvou ochranu a laskavost, milý rytíři, si zasloužíš, co ti mohu dát. Slyšela jsem, že hrad Roháč potřebuje mnoho oprav a věřím, že jsi z rodu statečných rytířů, kteří se odtamtud vydali před mnoha roky do světa.“

„Ty jsi mi podivný ptáček! Ano, jsem rodem Roháč, nejmladší a poslední toho jména. Vracím se ze světa, kam mou rodinu vyhnaly bratrovražedné boje. A kdo jsi ty? Zakletá dívka nebo dobrá víla?“

„Až přijde čas, dozvíš se to. Sbohem!“

Po návratu se i Ludmila podivila té náhodě, že po pánu z Cornu našla ve své zemi zrovna rytíře Roháče. Nepamatovala se, že by o něm slyšela, takže do noci hledala v mapách a listinách, co o tom rodu na hradě bylo napsáno. Byl to starý a králi věrný rod, který vládl několika vesnicím a hlídal důležitý brod. Před dvaceti roky byl hrad Roháč zradou dobyt a vypálen. Rytířka s nejmladším synem Zbyňkem upadla do zajetí, ale pro její krásu

a statečnost mocný hrabě ušetřil jejich životy. Prý sám toužil, aby se stala jeho ženou. Rytíř Roháč však unikl několika útokům na svůj život a ještě před zimou prý svou ženu Istí vysvobodil a společně uprchli za hranice.

Ludmila nemeškala a zapsala rytíře Roháče na seznam vybraných jmen, která jí zatím pánové ze zemského sněmu oznámili. Na třetí den mráz polevil, svítilo sluníčko a Ludmila ptáček se rozhodla rytíře na jeho hradě navštívit. Pamatovala si, kudy letět nejkratší cestou a před polednem byla na místě. Viděla, že z věže zbyla sotva půlka, ale hradní palác, obydlí rytíře, je opravené. Zalétla k otevřenému oknu. Bylo tu prázdko, jen stůl, obyčejná židle a u zdi skromné lůžko. V rohu praskal oheň. Nad ním byl otvor do komína, stejně jako to znala Ludmila z nejstarší části svého rodného hradu.

„Podívejme, ptáček šedáček se přilétl podívat, jak se mi daří!“

Rytíř Roháč vešel do komory a zůstal stát u stolu, aby ptáčka nepoplašil. Ludmila viděla, že je docela mladý. Když se oholil a ostříhal vlasy, byl z něj pohledný mladý muž. Otočila hlavičku k oknu:

„Jak vidím, část tvého hradu může sloužit k bydlení. Slyšela jsem ale, že byl zničený?“

„Slyšelas dobře, ptáčku šedáčku. Vrátili se sem však tři věrní služebníci. Pomohli otci vysvobodit matku a mne ze zajetí a potom se vrátili sem, aby připravili hrad na jejich návrat. Opravili střechu paláce, přistavili obydlí pro své rodiny, hospodařili tady s tím, co zbylo. Zestárli a jejich synové a dcery dorostli, už ani nevěřili, že se setkáme.“

„Máš věrné služebníky, rytíři. Vypravuj mi, proč jsi byl tak dlouho ve světě a nechal je tu čekat?“

Ludmila ptáček sedla rytíři na rameno a ten jí vyprávěl, kolik krajin navštívil, v čích službách si vysloužil rytířské ostruhy, jak po boku otce a dvou bratrů v bitvách bojoval. Bratři žijí na cizích dvorech, zastávají tam vysoké úřady, pěkná panství získali, ale Zbyňka to táhlo domů. Když v cizí zemi pochoval matku i otce, s malým bohatstvím se vrátil. Na zvelebení hradu mu zlato stačí. Také ty krásné perly se hodí – rozdá je svým věrným

služebníkům. Přitom se s ptáčkem prošel celým hradem, všechny opravy mu ukázal, o svých plánech hovořil. Nakonec také ptáčku šedáčku představil všechny své věrné. Ti se podivili, protože o šedém ptáčku už všichni slyšeli. Nejstarší z žen spráskla ruce:

„To je tedy ptáček, který nosí štěstí dobrým lidem! Prý dokonce mluví a bohatství přináší!“

Už tu byl i klučina s klíčkou a pánovi ji podával. Jeho otec poradil:

„Pane, dej ptáčka do klece, venku by stejně umrzl, budeme se o něj starat!“

Ludmila se lekla, že nedokázala ani pípnout, ani máchnout křidélky. Rytíř ji vzal do dlaní. I když hřály, přece jen Ludmile vyděšeně tlouklo srdíčko, div nevyskočilo z malé ptačí hrudi.

„Ať se ptáček sám rozhodne. U mne najde teplo a bezpečí i bez klece, když bude potřebovat,“

rozhodl rytíř a zvedl dlaně. Ludmile se ulevilo, v očích ptáčka zatančily šťastné hvězdičky a šedáček zatřepal křidélky. Zakroužil rytíři nad hlavou.

„Nebojíš se, že navždy ulétnu a žádného bohatství už nedosáhneš?“

„Když mi ho budeš chtít dopřát, dopřeješ,“ usmál se rytíř. „Jsem zpátky v rodném kraji, našel jsem věrné a dobré duše, jsem dnes bohatší, než jsem dřív pomyslel.“

„Jsi spravedlivý, rytíři. Takového celá zem potřebuje.“

Ludmila ptáček oblétna hrádek a odletěla domů. Zbývalo jen několik týdnů do velké události, na kterou se musela i ona připravit.

***

Nastal den, kdy se na královský hrad sjeli významní a moudří mužové z celé země, aby rokovali na slavném sněmu. Přijelo také sedm vybraných pánů, které královna schválila ze všech navrhaných. Šest pánů bylo známých každému, ale nad sedmým jménem všichni vzpomínali, kdo o

něm kdy mluvil. Královský herold každého z uchazečů o trůn představil a mluvil o jeho zásluhách. Představil i toho sedmého, pana Zbyňka, rytíře Roháče. Všichni se podívovali, že tento rytíř ze starobylého rodu procestoval všechny evropské dvory a ve dvou zemích se jeho bratři stali významnými hodnostáři. Tak, jako u každého z pánů, předložil herold svědectví o rytířovi. Byly to královské pergameny ze čtyř zemí, které nešetřily chválou na rytířovu statečnost a zásluhy.

„Nebyl zde, nežil tu, nic o našem království neví,“ namítlo jedno z knížat, jehož bratr se také ucházel o královský trůn. Rytíř Zbyněk na něj klidně pohlédl.

„Netušil jsem, že mne královna pozvala, abych se ucházel o vládu nad zemí, ale pokud to bude její volba, nezaleknu se toho úkolu. Věř, pane, že v okolních zemích se o každém z vás, o všech v této síni, ví snad víc, než kdo tuší. Pletichy kolem vaší moci a kolem sněmů sahají až daleko za hranice země.“

Mezi šlechtici zašumělo, zato ostatním se Zbyněk rázem zalíbil.

„Je to našinec a přitom v mnoha věcech zběhlý,“ šeptali si. „Teď ještě zbývá, aby obstál ve zkouškách, které naše královna vymyslí.“

Ludmila dala pokyn, aby herold sjednal ticho a potom oslovila uchazeče:

„Tak, jak jste byli představeni, jeden po druhém mi povězte, jakou první věc byste chtěli udělat, když budete vybráni.“

První šlechtic se uklonil.

„Veličenstvo, dovoluji mi, abych vás požádal o ruku. Tím se mé postavení, budu-li vybrán, ihned upevní a do budoucna odstraní všechny námítky.“

Po něm stejnou nabídku zopakovalo pět dalších pánů. Na řadu přišel rytíř Roháč. Také se uklonil.

„Veličenstvo, jste krásná, až mi to vyrazilo dech. Ani pověsti o vaší kráse mne na dnešek nepřipravily. Slyšel jsem mnohokrát, že jste odmítla nápadníky a dozvěděl jsem se dnes, proč tomu tak bylo. Jste krásná jako

sen, přesto nedopustím, aby mi vaše krása zmátla rozum. Ctím vaše rozhodnutí. To je první věc, kterou udělám, ať se rozhodnete pro kohokoliv z nás. Vaše vůle a svoboda necht' nejsou závislé na zájmech země. Vykonal jste pro ni více, než kdo jiný.“

Síní zašumělo, všichni uznali, že rytíř odpověděl ze všech nejlépe. Ozval se potlesk a královna dala znamení, že je konec dnešnímu rokování. Nastal čas pro velkou hostinu. Večer, po západu slunce, královna jednoho po druhém uchazeče přijala ve své komnatě a vlídně s nimi promluvila. Každého ujistila, že jeho nabídky si váží, ale poutat k sobě nikoho nechce, aby jej svým osudem neohrozila. S rytířem Zbyňkem však mluvila o něčem jiném.

„Pane, pověz mi upřímně: nic jiného, než úcta k mému rozhodnutí, za tvými slovy nestálo?“

Rytíř zrudl a uklonil se.

„Jste moudrá a bystrá panovnice, veličenstvo. Ví Bůh že i bez tajemné pomoci víte o své zemi a lidech víc, než kdo tuší. Ano, já se obdivuji vaší kráse, ctím vašeho ducha, ale mé srdce myslí na jinou. Možná je to bláhové a marné.“

Ludmilu píchlo u srdce.

„Ničeho se neboj a pověz mi o tom. Znáš tu dívku?“

Rytíř se osmělil a pověděl jí o ptáčku šedáčku, který mu pomohl z lapkovské léčky, obdaroval jej perlami a potom navštívil.

„Je to dívka, možná víla, nevím. Ale její sladký hlásek mi zní stále v srdci. Pokud bude naděje, abych ji přivedl mezi lidi, udělám to. Nebojím se žádných útrap...“

„Zadrž, rytíři! Slyšela jsem o tom ptáčku, který prý nosí štěstí dobrým lidem. Víš přece, že mám své zprávy. Je to bytost, která jen dočasně pobývá na našem světě.“

Rytíř zesmutněl. Porozuměl, odkud má královna přesné zprávy o ptáčkovi.

„Svět se divně proměnil, veličenstvo. Odkdy je spravedlivé, aby člověk jako vy nebo bytost tak milá jako ptáček šedáček patřily zrovna peklu?!“

Ludmila se podivila:

„Ty se mé pošetilosti nevysmíváš? Neodsuzuješ mne za tu smlouvu s peklem?“

Rytíř zavrtěl hlavou.

„Kdepak, veličenstvo. Vážím si té odvahy. Můj otec říkával, že když jsme prchali, jen zázrak nebo peklo mohly zastavit zlo, které se tu dělo. A moje matka potom bránila našemu návratu, protože říkala, že jenom d'ábel má sílu krotit zradu a faleš, která ovládala mysli mocných. Ještě dnes lidé nedokážou pochopit, co jste pro ně učinila.“

„Byli moudří, oba tví rodiče. Děkuji ti, rytíři. Můžeš odejít.“

***

Druhý den čekala uchazeče další zkouška. Ludmila požádala, aby rozsoudili spor o brod přes řeku, jedinou cestu mezi dvěma městy. Kdo má právo střežit brod a komu se má platit za bezpečný průchod? Jeden uchazeč po druhém určovali, že brod patří mocnějšímu městu nebo naopak to menší má mít výhody. Rytíř Roháč se zamyslel:

„Není-li jasno v právech a výsadách toho kterého města, ať platí pocestní a kupci za ochranu v tom městě, do kterého mají namířeno. Města ať střeží cestu rovným počtem mužů, na kterém se dohodnou nebo je určí král.“

Také tentokrát se jeho odpověď zalíbila. Také tento večer po hostině přijala královna každého uchazeče a vlídně s ním promluvila. Rytíře Roháče se vyptala na jeho cesty. Všimla si, jak je zasmušilý.

„Tebe netěší, jak dopadly dvě předchozí zkoušky?“

„Nežádal jsem o tuto příležitost. Cítím, že bych měl hledat dívku, ukrytou v těle ptáčka šediváčka. Zeptat se, zda bych jí mohl pomoci a jak. Teprve potom bude mít můj život smysl.“

„Právě královská moc přece může být prostředkem, jak dosáhnout svého snu. Nezbavuj se příležitosti, ať přišla odkudkoliv.“

Rytíř se zamyslel.

„Kdo stojí za mým pozváním? Pán z Cornu?“

„Pán z Cornu že by chtěl na trůně rytíře jako ty, spravedlivého a čestného?!“

Ludmilu ta představa pobavila. Rytíř Roháč to zkusil znovu:

„Třeba má slabost pro jmenovce? Corn přece znamená ve francouzštině roh – a já ve Francii žil.“

Ludmila se znovu usmála. V očích se jí zatřpytily hvězdičky.

„Vidím, že umíš i žertovat. Král, jakého bych si přála pro tuto zemi, by měl znát smích a veselost. Můžeš odejít.“

Rytíř se uklonil, avšak nezamířil do hodovní síně ani do své komory. Vyšel na nádvoří, vystoupil na ochoz hradeb a hleděl do dálky, k rodnému hradu.

„Ach, ptáčku šedáčku, kdybys mi uměl poradit!“

„Volal jsi mne? Bojíš se, že v zítřejší zkoušce neuspěješ?“

Rytíř natáhl ruku a opravdu, ptáček šedáček mu usedl na dlaň.

„Nebojím se ničeho jiného, než že se nikdy nezbavíš své ptačí podoby. Mám tě rád, ptáčku šedáčku, ať jsi už zakletá dívka nebo víla nebo jiná bytost. Věřím svému srdci a věřím v to dobré, co jsem objevil ve tvém.“

„Říká, se že pomáhám zamilovaným, rytíři. Nevím ale, čím pomoci tobě. Královna ti vysvětlila, že není způsobu, jak změnit můj osud.“

„Pověz mi jen, zda by ti moje vyznání a prosba o tvou ruku přinesly radost?“

„Žádáš víc, než bych ti mohla dát a směla slibovat, můj milý.“

Ptáček šedáček ulétl a zanechal rytíře Roháče o samotě. Dlouho tu stál a přemýšlel, jako kdyby mrazu nebylo.

***

Třetí zkouška byla stejně zvláštní, jako ty dvě předchozí. Královna Ludmila se uchazečů ptala, jak najít člověka, který by svou duši dal peklu místo ní. Všichni ohromeně strnuli, nikdo ani nedýchal. První pán sklonil hlavu a zavrtěl s ní, potom odstoupil. Druhý pán se uklonil a beze slova odstoupil také. Třetí pokročil kupředu a pověděl, že by hledal člověka, který se těžce provinil a jeho duše již stejně peklu náleží. Čtvrtý namítl, že on by naopak hledal někoho, kdo je tak nevinný, že by jeho duši peklo přijmout nemohlo. Pátý řekl, že by žádal na peklu splnění nemožného úkolu, aby královnu ze smlouvy vyvázal. Oči všech se upřely na rytíře Roháče. Ten přistoupil až k samotnému trůnu.

„Veličenstvo, není na světě takové rady, protože vy sama odmítáte, aby za vás do pekla odešel kdokoliv jiný. Také já však mám s peklem svoje účty. Chce pohltit tu, kterou miluji a pokud je tohle jediná cesta, odejdu do pekla s ní. Staňte se mou paní, královno, po časy pozemské i pekelnou věčnost.“

Ludmila vstala a s ní povstali všichni pánové.

„Ty přece hledáš svou milou, která je zakletá do šedivého ptáčka?!“

Rytíř přikývl.

„Ten ptáček má stejně krásné oči jako ty a jeho slabý hlásek náleží tobě. Poznal jsem tě, Ludmilo, a chci s tebou čelit všemu, co přijde, včetně samotného pekla.“

Ludmile se zalily oči slzami štěstí, nevěděla, co odpovědět. Jak dopadly na zem, změnilly se v diamanty. Všichni stáli a hleděli na ten div, nikdo se

neodvážil pohnout, jen rytíř Zbyněk z Roháče natáhl paži a královna mu podala ruku. Když se jejich prsty dotkly, zahřmělo a vedle těch dvou stanul pán z Cornu. Před očima přítomných se proměnil do své skutečné podoby knížete pekel. Ve všech statečných pánech byla rázem malá dušička.

„Je to tak, jak jsi tušil, rytíři Roháči. Vskutku nejsem tím, kdo by právě tebe rád viděl na tomto trůnu, ale protože jsi zároveň peklu pomohl, nebude tvé vládě klást žádné překážky. Ty, královno Ludmilo, jsi svým životem dokázala, aby se smlouva s tebou stala pro peklo velmi nevýhodná. Mohla sis přát cokoliv, podrobit si celý svět, hromadit bohatství, mstít smrt svých bratrů, užívat si všech myslitelných rozkoší světa. Nic z toho se nestalo. Zůstala jsi stejná, jako dřív. Hleděla jsi na prospěch druhých a několikrát jsi odmítla vlastní záchranu. Ba ani svěřeného kouzla jsi nevyužila pouze ve svůj prospěch, ale dál pomáhala druhým. Jen láska tohoto spravedlivého rytíře tě obměkčila. Ještě včera večer jsi věřila, že dokážeš nedat najevo nic z toho, co k němu cítíš, ale jeho vyznání odhalilo tajemství tvého srdce.“

Ludmila se začervenala a zase zbledla, protože nevěděla, co bude dál. Rytíř Roháč stiskl její ruku a položil pravici na jílec meče. Kníže pekel se tomu jen pousmál, protože by v každém souboji snadno zvítězil. Vytáhl zpod pláště svitek pergamenu.

„Ruším tu smlouvu, královno, protože peklo nemá moci nad nevinnými lidmi a nesmí přijmout ani toho, kdo se sám nabídl, že tě bude do mé říše provázet. Buďte šťastni. Ty poslední diamanty z tvých slz ať zdobí novou korunu krále a připomínají čistotu srdce a lásku, které zvrátí každou kletbu. Vy ostatní zde si dobře pamatujte, že hříšníci budou patřit peklu dál!“

Pergamen se smlouvou zmizel v plamenech. Kníže pekel pokynul, aby Zbyněk s Ludmilou společně usedli na královský trůn, a zmizel. Sněmovní síň zabouřila radostí. Zpráva o novém králi a chystané svatbě se hned rozlétla zemí. Všichni si oddechli, že to dobře dopadlo a spěchali ke královskému hradu, aby spatřili nové panovníky na vlastní oči. Také matka královna přijela z kláštera a oběma požehnala.

Když bylo po všech slavnostech, vyšli jednoho klidného večera král s královnou na hradby, na to místo, kde naposledy rytíř Roháč uviděl ptáčka šedáčka.

„Tehdy jsem poznal, že jsi to ty, protože kdo jiný by mohl být tolik spojený s tvým osudem i hlasem? Kdo jiný by mohl zařídit moje pozvání na sněm? Kdo by získal důkazy o mém životě u cizích dvorů? Jen královně by králové odpověděli vlastními listy s pečetí a jen ptáček šedáček věděl, které krále oslovit. Byl jsem jako slepý, ale to poslední setkání mi otevřelo oči.“

„Vysvobodil jsi mne, nás všechny ze zlé moci. Nepochybuji, že tu kníže pekel spřádal vlastní plány.“

„Ne já, ty sama jsi, Ludmilko moje milá, peklu jeho závazek proměnila na zlý sen. Pamatuješ, co kníže pekel řekl? Ani pomoc pekelníka tě nestrhla z dobré cesty, nesvedla tě ani ptačí podoba, se kterou by jiný šikovně splétal pomsty a zrady. Já jen dokončil, co jsi sama dokázala. Věřil jsem tvému laskavému srdci dřív, než jsem poznal, kým je kouzelný ptáček šedáček. A věděl jsem s jistotou, že právě tebe peklo spolknout nesmí. Za žádnou cenu ne!“

Políbili se a hvězdy na nebi se rozezněly jako tisíce malých zvonečků. Říká se, že od té doby zvoní pro štěstí všem dobrým lidem, kteří se pod nimi s láskou políbí.